

БЪЛГАРСКОТО ЦЕНТРАЛНО БЛАГОТВОРИТЕЛНО ОБЩЕСТВО И ПРОБЛЕМЪТ ЗА ПРЕДСТАВИТЕЛСТВОТО НА НАЦИЯТА

Огняна Маждракова-Чавдарова

Сред организациите през Възраждането, чиято предначертана цел е да променят политическата съдба на потиснатия български народ, Българското централно благотворително общество /БЦБО/ заема особено място.¹ Въпреки афиширания си формално благотворителен характер и независимо от краткотрайния си живот, тази емигрантска организация изпълнява изключително важни политически задачи и допринася решително за мобилизиране на националната енергия за приближаване часа на жадуваната свобода на Отееството. В центъра на вниманието ни тук са някои основни моменти от процеса на утвърждаването ѝ като авторитетно представителство на българската емиграция в контекста на политическите събития в навечерието на Руско-турската война 1877-1878 г.

Излъчването на легитимно представителство на нашия народ, намиращ се и през третата четвърт на XIX в. в границите на Османската империя, и международното признаване на правото му да се бори за възстановяване на българската държавност са два от най-трудните проблеми, занимаващи десетилетия наред политически мислещите българи. На първо място с тях се ангажират лидерите на нашата емиграция, ратуваща за освобождението и напредъка на родината. Тези кръгове съзнават, че липсата на представителен орган е една от главните причини меродавните кръгове в чужбина да пренебрегват законните искания на българския народ за нов политически статут.²

Източната криза 1875-1876 г. рязко променя обстановката. Априлското въстание приковава погледите на дипломацията и европейските кабинети и събужда симпатиите на демократичната общественост в цял свят към борещия се български народ. Възниква дългоочаквана възможност на международен форум да бъде разгледан и евентуално решен благоприятно българският въпрос.

Събитията заварват българското общество с приповдигнат дух и добър икономически, демографски и духовен потенциал, но в същото време раздвоено и неподготвено за предизвикателствата от вътрешнополитически и международен характер. Единствената институция, призната от Високата порта и от чуждите държави с прерогативи на официално представителство на българските поданици на империята, е учредената през 1870 г. със султански ферман Българска екзархия.

В навечерието, по време на Априлското въстание и след него, българското църковно ведомство се оказва в сложно и деликатно положение, както и екзарх Антим I, носещ съгласно изискванията на османската държавно-политическа система върховната отговорност за верноподаничеството на своето паство. Поставена под